

Minder koeien, maar niet minder boeren: kies voor een melkquotum

Het is veel beter om álle boeren minder melk te laten produceren, stellen Frans Vollenbroek en Corina van Arnhem namens Grootouders voor het Klimaat. En om consumenten per liter melk tien eurocent extra te laten betalen om dat mogelijk te maken.

Frans Vollenbroek en Corina van Arnhem 16 juni 2022, 01:00

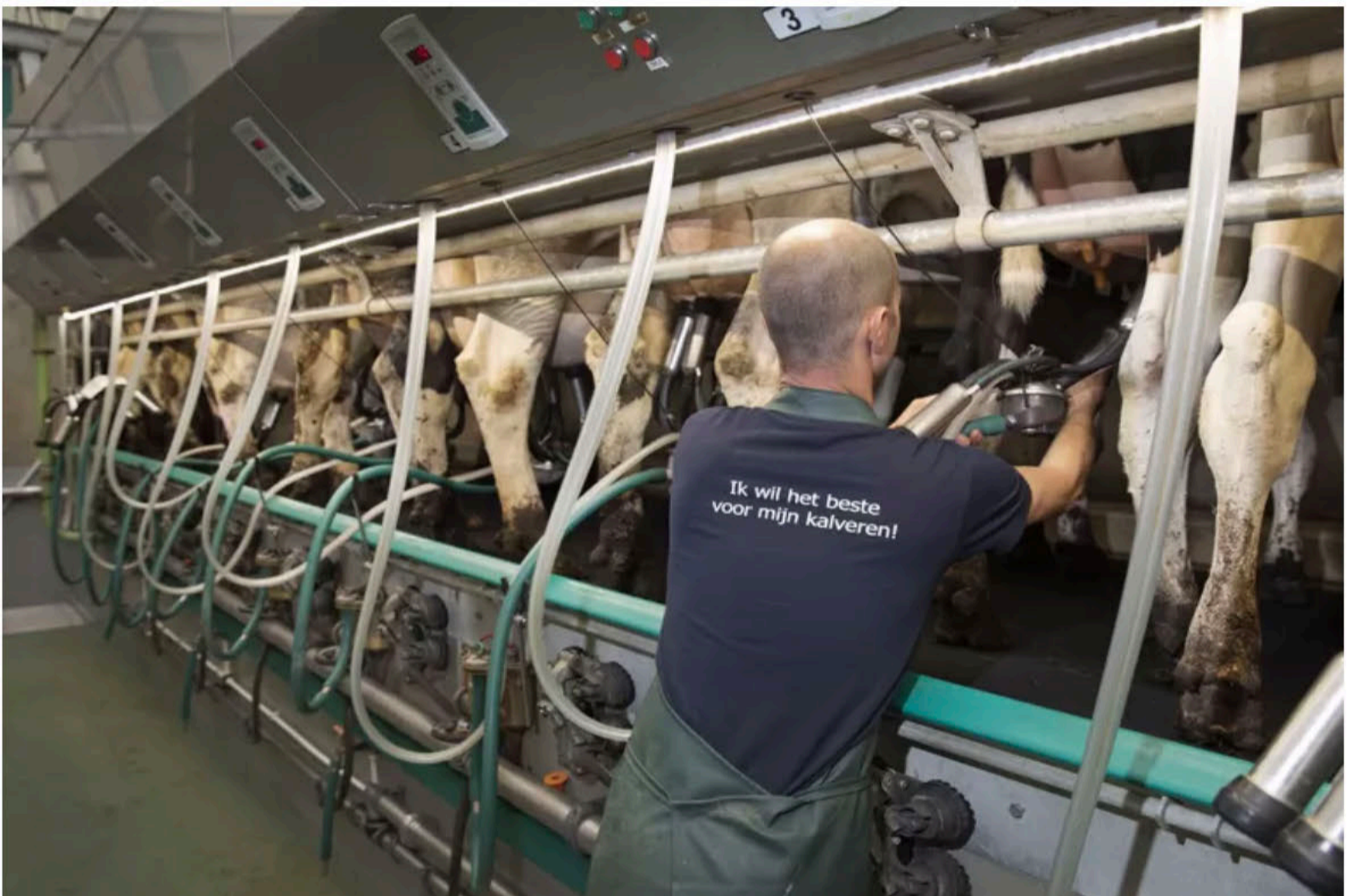
Over heel Nederland moet de uitstoot van stikstof (en het broeikasgas methaan) drastisch worden teruggebracht. De belangrijkste manier om dat te realiseren is volgens de plannen van het kabinet om melkveehouders op grote schaal uit te kopen. Maar niet de boeren zijn het probleem, het zijn hun koeien. Het terugbrengen van de melkveestapel naar een aanvaardbaar niveau zonder veel boeren uit te kopen, kan door opnieuw een melkquotum op te leggen.

Een melkquotum is het recht een bepaalde hoeveelheid koemelk te produceren. Dit werd in 1984 in de Europese Unie ingesteld om overproductie tegen te gaan. Iedere boer wist vanaf dat moment hoeveel melk hij jaarlijks mocht produceren en in combinatie met een stabiele melkprijs wist hij ook wat hij daaraan zou verdienen. Maar in 2015 werd het quotum afgeschaft. Boerenorganisaties, banken en melkfabrieken jubelden en riepen dat een groei van zeker 20 procent in het verschiet lag. Ook het ministerie deelde die verwachting en gaf subsidies aan boeren voor nieuwe stallen. De melkproductie steeg tot circa 14 miljard kilo in 2019.

Natuur lijdt

Door de groei van de rundveestapel zijn melk en melkproducten goedkoop in de supermarkt. Daar staat tegenover dat de natuur ernstig lijdt onder alle stikstof en dat het klimaat opwarmt door de uitstoot van methaan. Ook gaat er oerwoud verloren in onder andere Brazilië omdat de dieren krachtvoer nodig hebben.

Tenslotte heeft onze overproductie en export van zuivel naar vooral Afrika, een desastreus effect op de lokale zuivelsector. Door opnieuw een melkquotum in te voeren kan een plafond worden gesteld aan de melkproductie en daarmee aan het aantal koeien.

Melkmachine in de stal van een boer in Leende, Noord-Brabant. Beeld Ton Toemen, ANP

Het spreekt vanzelf dat de boeren een redelijk inkomen moeten kunnen verdienen. Het coalitieakkoord van het huidige kabinet geeft een goede aanzet hiertoe en stelt een fonds van 25 miljard euro beschikbaar. Maar een verdienmodel ontstaat niet door boerenbedrijven op te kopen, zoals nu in het stikstofplan wordt voorgesteld.

Uitkopen helpt niet

Ook de stikstofdeken over Nederland wordt er nauwelijks dunner van. Voor het geld dat bestemd is voor het opkopen van grond (5,7 miljard tot 2030) kan de overheid circa 80.000 ha aankopen. Als we uitgaan van 54 ha per boer (dat is het huidige gemiddelde) gaat het hier dus om circa 1500 boeren. Omdat een boer in ons land gemiddeld 100 koeien heeft, gaat het om 150.000 koeien, circa 10 procent van het totale aantal. Dit levert dus niet de

uitstootreductie op die nodig is.

Veel beter is het om alle 15.000 boeren door middel van een quotum 50 procent minder melk te laten produceren (dus minder koeien te houden) en een alternatief verdienmodel aan te bieden. Dat kan op verschillende manieren. Boeren kunnen overstappen op de productie van gewassen als soja (voor sojamelk), graan en groenten.

Ook kan de overheid inkomenssteun bieden aan boeren in ruil voor landschapsbeheer. Dat zou er als volgt uit kunnen zien: geef elke boer inkomenssteun van pakweg 50.000 euro per jaar, een bedrag dat een gemiddelde mkb-ondernemer zich als salaris toekent. Als tegenprestatie dient de boer het landschap te herstellen en belangrijke klimaattaken op zich te nemen zoals waterberging en koolstofopslag. Boeren hebben eeuwenlang het landschap vorm gegeven, wij moeten hen in staat stellen deze traditie weer op te pakken.

Betalen met heffing op melk

Om het financiële plaatje rond te maken kan de schatkist de benodigde jaarlijkse 750 miljoen euro via een heffing op melk innen. Bij een productie van 7 miljard liter per jaar (dat is de helft van de huidige productie) is een heffing van 10 eurocent per liter voldoende. Dat moet de burger toch willen en kunnen betalen om boer en landschap te behouden.

De 25 miljard euro in het transitiefonds kan dan aan andere dingen worden besteed, zoals het opkopen en afbreken van varkensstallen.